

PASARÉTI PRÉDIKÁCIÓK
refpasaret.hu

**Pasarét, 2025. május 18.
(vasárnap)**

Szepesy László

MIKRE TANÍTSUK GYERMEKEINKET

Énekek: 209, 201, 25,2, 283,3-4

Lekció: Példabeszédek 2,1-11

Alapige: Példabeszédek 1,8

„Hallgasd, fiam, a te atyádnak erkölcsi tanítását, és a te anyádnak oktatását el ne hagyd.”

Imádkozzunk!

Felséges Urunk, Istenünk, mennyei Édesatyánk az Úr Jézus Krisztus által, mindenekelőtt dicsőítünk és magasztalunk Téged, mert Te erre méltó vagy, elég, ha csak a körülöttünk levő világra gondolunk, hogy mint gondoskodsz minden teremtményedről, nemcsak növényekről, állatokról, hanem különösen és személyesen rólunk. Bölcsességed mérhetetlen mélységei tárulnak fel előttünk, és a Te gondoskodó szereteted mutatkozik meg előttünk nap mint nap. És még inkább csodálkozunk a Te bölcsességeden, ha kijelentett igédet vesszük kezünkbe, és értjük meg a Te útjaidat és akaratodat. Ha látjuk, hogy mint mentettél meg bennünket Jézus Krisztus által, csak csodálkozni tudunk és Téged magasztalni. És egyúttal, Urunk, azt is elismerni, hogy Neked mindenben igazad van, Te jobban tudod nálunk, hogy mi az, aminek velünk történnie kell, és minden, ami nehézség, fájdalom, vagy amitől félünk, vagy amit nem értünk, azt a Te kezébe tehetjük le, és kérhetjük, hogy segíts bízunk a Te bölcsességedben. Hisz a Te útjaid gyakran nem a mi útjaink, másként kérünk imádságban, másként tervezünk, képzeljük el a holnapot, mint ahogyan azt Te teszed, de mindig megtapasztalhatjuk örömmel, hogy jobb volt, hogy a Te akaratod valósult meg, mint a miénk. Köszönjük, hogy

MIKRE TANÍTSUK GYERMEKEINKET

ezzel a bizalommal jöhetünk Hozzád, és kérhetjük gyermekeidként, hogy Te, aki Atyánk vagy, taníts, nevelj bennünket, és adj nekünk bölcsességet.

Köszönjük Neked a mai elkészített alkalmat, a testvéri közösséget. Köszönjük azokat a gyülekezeteket hazánkban, ahol hirdetik a Te igédet, könyörgünk is értük, hogy munkáld Lelked által, hogy mind az igehirdetés, mind az igehallgatás Tőled jövő, számunkra áldásos, nevedet pedig dicsőítő hadd lehessen.

Kérjük ezt most gyermekeink számára is, aki között hirdettetik az ige. Szólíts meg, beszélj hozzánk személyesen, és segíts belenézni igéd tükrébe, és segíts ahhoz igazodni, amit megmutatsz. Adj akaratot, adj elgondolást, adj állhatatosságot a Te útjaidon való járáshoz. Így kérünk, hogy legyen áldásod a mai alkalmunkon, és óvj meg bennünket minden kicsinyhitűségtől, minden engedetlenségtől, attól, hogy felfuvalkodva magunkat bölcsnek valljuk Nélküled. Kérünk, hogy ne legyen más dicsekvésünk, csakis Te és a Te bölcsességed, igéd és útjaid.

Így kérünk, hogy áldj meg bennünket szent Fiadért, Krisztusért!

Ámen.

Igehirdetés

Az elmúlt hetekben a református bibliaolvasó kalauz szerint a Példabeszédek könyvét olvassuk és tanulmányozzuk napról napra. Ahogyan a csütörtöki igehirdetésben is hallhattuk, azért is különösen csodálatos ez a bibliai könyv, mert benne kirajzolódik a bölcs, Istenben hívő ember alakja, személye, aki nem más, mint Jézus Krisztus. Mert ne gondoljuk, hogy itt Salamon király önmagára vagy csupán édesapjára, Dávidra gondolt, amikor leírta ezeket a bölcs mondásokat, hanem Krisztus személye és alakja ábrázolódik ki ebben a bibliai könyvben. Valahányszor a bölcs emberről, az igaz emberről, az istenfélő emberről olvasunk ebben a könyvben, akkor gondoljunk nyugodtan Jézus Krisztusra, mert Ő róla van itt szó, Ő jelenik meg előttünk. A könyv elsődleges haszna tehát az nekünk, hogy azon keresztül még jobban megismerhetjük a mi megváltó Urunkat, Jézus Krisztust.

Ugyanakkor az is egyértelműen kiderül a Bibliából, hogy Isten minket, gyermekeit úgy tanít, nevel és formál, hogy egyre jobban hasonlítsunk az Ő Fiához, Jézus Krisztushoz. Szerető Atyánk foglalkozik velünk, mint gyermekeivel. Egy szerető szülő neveli gyermekeit. Ő is nevel bennünket. Milyenné akar formálni, kihez hasonlónak? Krisztushoz hasonlónak. Ez a könyv pedig ilyen szempontból az egyik leggyakorlatiasabb bibliai könyv. Számtalan hétköznapi helyzetről beszél, és ad nekünk útmutatást, hogy egyik-másik szituációban hívő emberként mit tegyünk, hogyan gondolkodjunk, azaz hogyan kövessük megváltó Urunkat. Bár sajnos a magyar reformátusság kevésbé ismeri és használja ezt a bibliai könyvet, más nemzetek protestánsai körében nagy hangsúlyt fektetnek a benne leírtakra, különösen is a családi élettel és

a gyermekek hitben való nevelésével kapcsolatban. Az 1,4 szerint ugyanis a könyv megírásának másik célja az, hogy segítse a szülőket, édesapákat és édesanyákat abban, hogyan neveljék hitben gyermekeiket, mit és hogyan tanítsanak meg nekik. Tehát a könyv kettős célja, hogy egyrészt Krisztust élénk adja, másrészt pedig, mint felnőtteket, mint gyermekeket az Úr hogyan akar Őhöz hasonlóvá formálni. Ezért szólít fel bennünket számtalan alkalommal a könyv írója, Salamon király úgy, hogy fiam, ezt vagy azt halld vagy tedd meg, mivel Salamon király a gyermekének írta ezt a könyvet, de nemcsak neki, hanem a népének is, akinek prófétája és királya volt, őket is tanítva. Figyelmezteti őt többször is arra, hogy ne felejtse el, amit édesapád vagy édesanyád tanított neked. Mivel a könyv rengeteg gondolatot és bölcs mondást tartalmaz, sokan neki sem állnak megtanulni azokat, mondván: úgysem tudok ennyi mindent megjegyezni. Valóban rengeteg közmondásról van itt szó. Mivel azonban Isten Szentlelke adta nekünk ezt a bibliai könyvet, és azon keresztül Jézus Krisztus személyét is jobban megismerhetjük, ezért nem mondhatunk le annak drága üzenetéről, különösen a gyakorlatiassága miatt. Valahol el kell kezdenünk a benne leírtak megtanulását. 10 rövid leckét szedtem össze a könyvből a mai alkalomra, amelyekről többször is beszél a szentíró, tehát nem egyszer megemlített, hanem folyamatosan visszatérő témák ezek a könyvben. Ne aggódjanak a Testvérek, röviden érintem az egyes témákat, legtöbbjük ismerős is lesz szerintem. Valamelyikről találhatunk fenn a gyülekezetünk honlapján ige hirdetéseket, ezért ezekre nem fogok részletesen kitérni, csak megemlíteni. Ezeket a leckéket azonban olyan alapvető fontosságúnak tartom, amelyeket minden keresztyén szülőnek meg kell tanítania gyermekeinek, ha az Úr akarata szerint akarja szülői szolgálatát végezni, és hitben akarja gyermekeit nevelni. Nézzük is meg őket.

Az első számú lecke: tanítsd meg gyermekeidet az istenfélelemre. Az 1,7-ben ezt olvassuk: „Az Úrnak félelme feje a bölcsességnek”. A 9,10 ugyanezt erősíti meg: „a bölcsesség kezdete az Úrnak félelme”. Azaz azt hangsúlyozza itt Salamon király, hogy a bölcsesség kezdete az istenfélelem. Gyermekeinknek ez az első lecke az életben, amit meg kellene tanítanunk. Nem az óvodai angol meg német nyelv szakkör, nem a sport a lényeg, nem a matematika, hanem az istenfélelem. Ha bölcs gyermeket szeretnél nevelni, ez az első, amivel kezd. Ez Isten útmutatása. Tanítsd meg gyermekeidet arra, hogy féljék az Urat. De hogyan értsük azt, hogy féljék Őt? Ennek egyrészt van egy pozitív aspektusa, egy alázattal teli tisztelet, amely Istent olyannak ismeri el, amilyen. Erősnek, hatalmasnak, mindenhatónak, Úrnak, és még sorolhatnánk. Ahhoz, hogy ilyenek ismerjék meg Őt a gyermekek, meg kell tanítani nekik, hogy milyen Isten. Beszélünk kell nekik erről, hogy kicsoda Ő, milyen Ő. Meg kell tanítanom gyermekeimnek Isten tökéletességeit. Meg kell tanítanom őket arra, hogy Isten hatalmas, meg kell tanítanom arra, hogy Isten szent, mindentudó (amit nem mondunk el, azt is tudja) és mindenütt jelen-

lévő. Meg kell tanítanom a fiamnak, hogy Isten változtathatatlan (a természete nem változik); azt, hogy Ő igazságos (akkor is, amikor én esetleg úgy érzem, hogy olyan történt velem, ami igazságtalan, Ő akkor is igazságos marad); de Ő irgalmas is, jóságos, szerető, kegyelmes; hogy gondviselésével irányítja személyesen az én életemet és az egész emberiség történelmét; hogy a világegyetem minden körülményét úgy alakítja a saját akarata szerint, hogy megvalósuljon az, amit eltervezett. Meg kell tanítanom gyermekeimnek azt, hogy Isten szuverén (azt teszi, amit akar). Meg kell tanítanom a gyermekeimet arra, hogy tiszteljék Isten nagyságát.

Az istenfélelem másik oldala pedig az, hogy meg kell tanítanom a gyermekeimet arra, hogy féljenek Isten nemtetszésétől, haragjától, hogy féljenek Isten azon jogától, hogy megbüntethet, hogy megfenyíthet, attól a jogától, hogy ítélkezhet fölöttem és elkárhoztathat, mert ehhez egyedül Neki van joga. És ebben az Isten szent jellemét tisztelő áhítatban ott van az egészséges félelemérzet, mert tudom, hogy szent Istenként joga van megbüntetni a bűnt, beleértve az enyémet is. Az istenfélelemnek mind a két oldala fontos, nemcsak a pozitív, hanem ez az oldala is. Mert ezt mondja a 8,13-ban, hogy „*az Úrnak félelme a gonosznak gyűlölése*”. Ha a legfontosabbat meg akarod tanítani a gyermekeidnek, amit egy szülő valaha is megtaníthat, akkor beszélj nekik Istenről, tanítsd meg őket arra, kicsoda Ő.

A második lecke: ne csak az Istent féld, hanem őrizd meg a szívedet, az elmédet is. A 4,23-ban ezt olvassuk: „*Minden féltett dolognál jobban őrizd meg szívedet, mert abból indul ki minden élet*”. A 3,3 pedig ezt mondja: „*Az irgalmasság és igazság ne hagyjanak el téged: kösd azokat a te nyakadra, írd be azokat a te szívednek táblájára*”. Ez a vers a szívünket mutatja be, hogy milyennek kellene lennie, milyenné akar Isten formálni, és hogy azt milyennek kellene nekünk megőriznünk. És itt csak két dolgot említ: az irgalmasságot és az igazságot. Ezek soha ne hagyjanak el. Ez a két szó összefoglalja Isten kegyelmét és a törvényeinek való engedelmisséget. Ezt a két dolgot kösd a nyakadra, írd be szíved hústábláira, hogy örökre bevésődjenek, és ott maradjanak benned és gyermekeidben. Ezekre tanítsd gyermekeidet, és ne hagyd, hogy más felülírja azt, ami a szívükben van. A szív többek között az elménkre utal, továbbá a gondolkodás, az érzelmek és az akarat központja, az ember lelki életének központja a szív. Más szóval azt mondja Isten, tanítsd meg gyermekeidet arra, hogyan őrizzék meg szívüket és elméjüket.

Szülőként felelős vagy gyermekeid elméjéért. Különösen fontos ez napjainkban, amikor az emberi szív ellen millió csatornán keresztül érkeznek különféle támadások, olyan információk, amelyeknek nagy része hazugság vagy féligazság, félrevezetés. Istent tagadó ideológiákkal árasztanak el bennünket. Micsoda felelősség ez, hogy megvédjük fiataljaink elméjét és szívét, és az, hogy megtanítsuk nekik, hogyan tudnak vigyázni magukra, megőrizni szí-

vüket. A szülők feladata tehát kettős. Egyrészt védjék gyermekeiket az őket ért támadásoktól, ne engedjenek nekik mindent olvasni, hallgatni, nézni; másrészt pedig biztosítsák, hogy gyermekeik elméjéhez olyan dolgok is eljussanak, amelyek az igazságra, az erényre, a hűségre, a becsületességre, a tisztességre, a szeretetre, Krisztusban való hitre tanítják őket. Természetesen minden erőfeszítésünk ellenére még gyermekeink szívéből sok rossz dolog fog kijönni, hisz ők is olyan emberek, mint mi, bűnösök, de pont ezért segítenünk kell nekik abban, hogy jó gondolatokkal, példákkal, Isten igéjével is találkozzanak, töltekezzenek és táplálkozhassanak.

A harmadik lecke: a szülőknek meg kell tanítaniuk gyermekeiknek, hogyan engedelmeskedjenek nekik. Az egész könyvön keresztül ismétlődő téma ez. Számptalan kijelentés hangzik el ezzel kapcsolatban: „*Hallgasd, fiam, a te atyádnak erkölcsi tanítását, és a te anyádnak oktatását el ne hagyd*” (1,8, 2,1, 3,1, 4,1 stb.). Újból és újból előjövő téma. Salamon nem győzi elég-szer elismételni, hogy a szülők szólítsák fel gyermekeiket, várják el tőlük azt, hogy figyeljenek rájuk. Nem üveges tekintettel, gondolatban máshol járva, hanem úgy, hogy meghallják, amit mondunk nekik, elgondolkozzanak a szavak értelmén, hallgassák végig, tegyék, amit mondunk nekik. Ez lényegében véve az 5. parancsolat gyakorlati alkalmazása, hogy tiszteld szüleidet. Ahogyan Isten saját gyermekeitől, tőlünk, felnőttektől is ugyanezt várja, nem? Figyelj az én szavamra, az én ígémre, hallgasd azt, gondold meg, és cselekedd. Ebben nem különbözik gyermek és felnőtt. Ugyanezt várja el tőlünk az Úr. Ahogyan Pál apostol is felszólít erre az Ef 6,1-ben: „*Ti gyermekek, szót fogadjatok*” – fogadjatok el, ne utasítsátok el a szót, a szavakat, amiket hozzatok intéznek – „*a ti szüleiteknek az Úrban; mert ez az igaz*”. Világos, hogy mit vár el tőlünk az Úr: tanítsuk meg gyermekeinket arra, hogy engedelmeskedjenek annak, amit mondunk. Bizony, ennek része a fegyelmezés is. A Péld 3,11-12-ben ugyanis azt olvassuk, hogy az Úr, a mennyei Atya minket, gyermekeit hogyan nevel: „*Az Úrnak fenyítését, fiam, ne utáld meg, se meg ne und az Ő dorgálását. Mert akit szeret az Úr, megdorgálja, és pedig mint az atya az ő fiát, akit kedvel*”. Minden szó hangsúlyos. Ha szeretted a gyermekeidet, akkor fegyelmezed, inted, megdorgálsz őköt. Ha azt akarsz, hogy kötelességtudó, hűséges gyermekeid legyenek, akik egy Istennek tetsző mintát visznek tovább, meg kell tanítanod nekik, hogy engedelmeskedjenek szüleiknek, és a fegyelmezés ennek része. A 10,13 azt mondja: „*a vessző a bolond hátának való*”. Amikor a fiad vagy lányod nem azt teszi, amit szeretnél, hogy tegye, akkor pálcát, azaz büntetést használsz, és itt nem a fizikai erőszakról van szó (a büntetésnek nagyon széles skálája van, Testvérek, és kreatívak lehetünk benne). Később ugyanezt erősíti meg a 22,15-ben: „*A gyermek elméjéhez köttetett a bolondság; de a fenyítés veszzeje messze elűzi őtöle azt*”. Ez fegyelmezést jelent, amit nem haraggal, hanem szeretetben teszel, hiszen mit mond az ige? Akit az Atya szeret, azt

fegyelmezi. És ez a fegyelmezés azzal a céllal történik, hogy a fiadat bölcseségre tanítsd. A cél nélküli fegyelmezésnek nincs értelme. Céllal fegyelmezzünk. Az önfejlés és akaratosság megtörése a Példabeszédek könyve szerint sok haszonnal jár. Ilyeneket olvasunk a könyvben, hogy megszünteti az ostobaságot, a gyermeket megszabadítja a lelki haláltól, és szülei öröme lesz. Számptalan következménye van neki. Gyermekneinknek meg kell tanulniuk engedelmeskedniük szüleiknek.

És ha megtanulnak engedelmeskedni a szüleiknek, és a szüleik Isten ígétét képviselik otthon, akkor meg fogják tanulni, hogyan engedelmeskedjenek Isten ígétének és parancsainak. Ha megtanulnak engedelmeskedni a szüleiknek, akkor megtanulják alávetni magukat a szülői tekintélynek. Megismerik a tekintély fogalmát és valóságát, és később, amikor felnöttek lesznek és beilleszkednek a társadalmi életbe, megtanulják alávetni magukat a társadalmi tekintély bármely formájának, amit Isten adott, legyen az munkahelyi tekintély vagy hatósági vagy kormányzati vagy bármilyen más tekintély, mert ezeket az Úr adja. Az engedetlenség megszokása, kibontakozása és elhatalmasodása nemcsak antiszociális személyiséget, hanem gyakran bűnöző felnötteket is eredményez. Szomorúan emlékszem vissza arra az esetre, amikor évekket ezelőtt egy amerikai fiatalkorú fiú nem hallgatott a rendőrök felszólítására, hogy tegye le a tárgyat a földre, ami a kezében volt, és emelje fel a kezét. Ezzel nem törődve, nem hallgatva a szóra, nem engedelmeskedve a parancsoknak, hirtelen mozdulattal megfordult, és ezért a rendőrök a bevett szokás szerint lelőtték, és ezért ez a fiú meghalt. Ha korábban megtanulta volna, hogy a szót el kell fogadni, figyelni kell arra, hallgatni kell rá, és tenni kell, amire a hatóság felszólít, akkor ez a fiú még ma is élhetne. Gyermekneinktől tehát el kell várnunk az engedelmességet, akármennyire is ellenzi ezt néhány népszerű, modern pedagógiai irányzat.

A negyedik alapelv az, hogy a gyermekneket meg kell tanítanunk arra, hogyan válasszanak maguknak barátokat. Mit mondott Pál apostol? A rossz társaság mit ront meg? A jó erkölcsöt (1Kor 15,33). Hígyük el, hogy gyermekneink nehezen tudnak maguktól felülemelkedni ismerőseik rájuk gyakorolt befolyásán. Ritkán képes egy gyermek kiszakadni és felülemelkedni azon a csoporton, amelyben él. (De ez minket, felnötteket is kísért.) Pont ezért segítenünk kell nekik megtanulni, hogy hogyan válasszák ki barátaikat, és Isten ezt teszi a Példabeszédek könyvében. Az 1,10-19 egy illusztrációt tartalmaz. Egy édesapa beszél a barátokról a fiával. Ilyeneket mond neki: „*Fiám, ha a bűnösök el akarnak csábítani téged: ne fogadd beszédüket*”. Halld a füleddel, de ne fogadd el, amit hallasz, ne fogadd beszédüket. Más szóval, ne hagyd magad beszipantani különféle klikkesedésekbe, olyan csoportokba, amelyek mások kigúnyolásával, bántásával menőnek gondolják magukat, még súlyosabb esetekben azt is jelenti – mert Salamon erre is gondolt – ne engedd, hogy a banda beszipantson téged. Mivel akarnak elcsábítani? Mit

ígérnek? Izgalmat, kalandot, pénzt, könnyű életet, szórakozást, „barátokat”, azt, hogy te leszel a menő. Figyeljük meg ezeket a következőkben, hogy mondja az édesapa: *„Ha azt mondják: gyere mivelünk, leselkedünk vér után”* – azaz ártsunk másoknak –, *„rejtőzzünk el az ártatlan ellen ok nélkül; Nyeljük el azokat, mint a sír elevenen, és egészen, mint akik mélységbe szállottak; Minden drága marhát nyerünk, megtöltjük a mi házainkat zsákmánnyal; Sorsodat vesd közénk; egy erszényünk legyen mindnyájunknak: fiam, ne járj egy úton ezekkel”*. Itt egy rablóbandáról beszél az édesapa. Miért? Azért, mert Salamon arra akarja megtanítani fiát, hogy kik közé ne keveredjen, azaz hogyan válassza meg barátait. Így csábítják a fiatalokat egy izgalmasnak tűnő, könnyűnek látszó életre, ami aztán a veszedelembé visz. A csábítások elég erősek lehetnek. Lehet, hogy nem a VIII. kerületben élünk, Testvérek, de higgyük el, óriási nyomás nehezedik gyermekeinkre a velük egykorúak részéről, hogy megfeleljenek olyan viselkedési mintáknak, amelyek a világéi, és nem Istenéi. Lehet, hogy nem bandákba csábítják őket, de sok minden másra is rá lehet venni őket: lustaságra, szófogadatatlanságra, önzésre, erőszakosságra, trágárságra, testiségre, lopásra, és még lehetne sorolni.

Meg kell tanítanunk őket arra, hogyan válasszák meg a barátaikat, és ne hagyják magukat sem megfélemlíteni, sem belesodródni különféle kapcsolatokba. A Példabeszédek könyvének 2. fejezete a szülők felelősségéről beszél. A 12. verstől kezdve egy olyan férfiról beszél Salamon, aki hazugságot beszél, elhagyja az igazság útját, és örül akkor, amikor gonoszul cselekedhet. Az ilyenek társaságát kerüld – mondja az édesapa. A 16. verstől pedig a gonoszra csábító nőről beszél. Egy szülőnek feladata, hogy meggyőződjön arról, gyermekei nem ilyen emberek társaságában töltik szabadidejüket. Nem lehet őket szabadjára engedni így, tanítani kell őket. Ne engedjük őket ilyen társaságba, még ha emiatt meg is haragudnak ránk. Szülőként inkább viseljük el gyermekeink nemtetszését, mintsem hogy hagyjuk őket gonosz társaságba belekeveredni. A szülői felelősség nem népszerűségi verseny, hanem felelősség és szolgálat, hogy Isten szeretetével szeressük gyermekeinket. Tanítsuk őket arra, hogyan válasszák meg társaikat, azokat, akik felemelik és segítik őket. A 18,24 ezt mondja: *„Az ember, akinek sok barátja van, széttöretik; de van barát, aki ragaszkodóbb a testvérnél”*. Itt a héber szövegben kétféle szóval találkozunk, amit a barát kifejezésre használ a nyelv, tehát két szavuk van a barátira. Az első a réa, ami ismerőst, társaságot, mai kifejezéssel élve havert jelent. Azt mondja Salamon: ha ebből sok van, az az ember széttöretik. Viszont van az aheb, az a barát, aki ragaszkodóbb a testvérnél. Isten tehát azt mondja: aki csak sok ismerőst akar, aki mindenki haverja akar lenni, az bajba fog jutni. De azt mondja, hogy jobb, ha van egy mély érzésű barátod – egy aheb – egy szerető barátod, aki hűséges minden helyzetben; aki őszinte veled; aki felelősségre von, ha rosszat teszel, mert ennyire szeret; aki felemel téged, és nem egyre mélyebbre húz le.

Ötödször: meg kell tanítani gyermekeinket, hogy hogyan irányítsák testüket, és uralkodjanak annak vágyain. Minden szülő tudja, hogy kamaszkorban felerősödnek az emberben a testi vágyak. Pont ezért, nehogy valamilyen nagy bajhoz vezessen (mint pl. a tizenéves anyaság), meg kell tanítani gyermekeinknek, hogyan uralkodjanak a testükön, a testi vágyaikon. A Példabeszédek könyvében többször is visszatér a paráznaságra csábító asszony példája, aki a testi kísértéseket és vágyakat személyesíti meg ebben a könyvben. Az 5. és 6. fejezetben nagyon részletesen beszél róla az ige, a módszereiről és arról, hogy milyen következményei lehetnek ránk és szeretteinkre nézve, ha engedünk ennek a kísértésnek. (Nincs időnk ezeket a fejezeteket részletesen tárgyalni, de ajánlom otthoni tanulmányozásra.) Az ige azt mondja, hogy csakis egyedül Isten bölcsessége az, ami képes megszabadítani ettől az idegen asszonytól. Az édesapa ezt mondja: Isten bölcsessége megszabadít téged tőle. Erre pedig a szülőknek kell tanítaniuk gyermekeiket. Hogyan? Úgy, hogy meg kell tanítanunk gyermekeinket a szexuális tisztaságra, arra, hogy uralkodjanak testük felett, hogyan küzdjenek vágyaikkal, és hogy megértsék, hogy a szexualitásnak a házasságon belül van a helye. Meg kell értetnünk velük – ahogyan Salamon is mondja –, hogy igen, persze, „*a lopott víz édes*”, és a titokban evett kenyér kellemes, de végül meg fog ölni, tönkreteszi az életed. Tanítsd meg gyermekeidet, hogy tartsák szívüket, gondolataikat távol az ezekre a bűnökre csábító gondolatoktól. Ne menjenek el olyan közösségekbe, ahol ezen a téren szabadosság van. Kerüljék azokat a helyeket és helyzeteket, amelyek az ilyen bűnök melegágyai. Vigyázzanak, lábukkal hová mennek, tartóztassák meg szemüket, fülüket és kezüket. Irányítsák ők maguk testüket, ne pedig a különféle vágyaik. Pozitív oldalról: értékeljék és becsüljék azt a tisztaságot, amelyről manapság alig hallunk valamit, és törekedjenek rá, hiszen Isten áldása van azon az ige szerint.

Hatodik pont: férjként és feleségként tanítsuk őket arra, hogy milyen a jó házasság, hogyan szeressük, tiszteljük, vezessük, segítsük egymást. Mutassuk meg, hányféle módon lehet kifejezni házastársi szeretetünket a másik felé, hogy hogyan veszekszünk és békülünk ki, és bocsátunk meg egymásnak. Mutassuk meg, hogy a nehéz időkben hogyan tartunk össze, fordulunk az Úrhoz és támogatjuk egymást, a szép időkben pedig hogyan osztjuk meg egymással örömeinket, sikereinket, és adunk értük hálát az Úrnak. Lássák, hogy hogyan hordozza az egyik a másikat, mikor az mélyponton van, és hogyan emeli fel, akárcsak úgy, hogy megnevetteti, megvidámítja, hogyan bátorítja az egyik a másikat Isten igéjével is. Lássák, mit jelent az Úrban házastársnak lenni, hogyan bízunk együtt Őbenne, olvassuk közösen az ígét, és imádkozunk közösen Őhöz, bátorítjuk egymást Isten szavával. Lássák tőlünk, mit jelent a házasság, hogy amikor majd felnőnek és megházasodnak, ők is Istennek tetsző férjek és feleségek lehessenek, és legyen előttük már egy példa, amire vissza tudnak gondolni, hogyan is tették ezt a szüleim.

Az 5,18 azt mondja ugyanis: „örvendezz a te ifjúságod feleségének”. Testileg és lelkileg egyaránt.

Hetedik lecke: tanítsuk meg gyermekeinket, hogy vigyázzanak a szavaikra, arra, hogy hogyan beszélnek. A 4,24-ben ezt olvassuk: fiam, „*vesd el tőled a száj hamisságát, és az ajkak álnokságát távoztasd el magadtól*”. Vigyázz, hogy ne beszélj hazugságokat. Győződj meg róla, hogy nem beszélsz képmutatóan vagy álnok módon. Beszédetek legyen tiszta és igaz. Az igen legyen mindig igen, a nem pedig legyen nem. A Példabeszédek könyve szerint az igazak nyelve sok mindenhez hasonlít. Ilyeneket olvasunk, hogy olyan, mint a választott ezüst, mint az orvosság, mint a jó tudomány, mint a kedvesség. Az igazak szavai másokat táplálnak, gyógyulást és szabadulást hoznak. Türelmesek, kedvesek, bölcsék, igazak, becsületesek, tiszták, szelídek, lassúak a haragra, és – a legfontosabbat a végére hagytam – az Úr szócsövei, az Úr igéjét is beszélik. Tanítsuk gyermekeinket arra, hogy figyeljenek a szavaikra.

A nyolcadik lecke: tanítsuk meg őket dolgozni. A 6. fejezetben a hangyát állítja Urunk példaként elénk. Miért? Mert önállóan dolgozik, nem áll ott mellette egy katonahangya, és bökdösi folyamatosan, hogy csináld már. Önmagától végzi a munkát. Gyermekeink – nem csak ők, visszagondolva mi is ilyenek voltunk – gyakran csak akkor végzik a munkájukat, ha ott vagyunk velük. Előfordul ez. A kérdés az, hogy fognak-e dolgozni akkor is, amikor nincs velük senki, amikor felnőnek? Erre kell megtanítani őket, hogy milyen a jól elvégzett munka öröme. Azután meg kell tanítanunk nekik azt is, hogy a munkában tervezzenek előre. Ez a másik példa, amit a hangyától eltanulhatunk: önállóan dolgozik, és előre tervez. Mert mit tesz a hangya? A hangya tudja, hogy nyáron félre kell tennie azért, hogy legyen mit télen ennie. És félreteszi. Előre gondolkodik és tervez. Meg kell gyermekeinket tanítanunk félretenni, gyűjteni dolgokra, illetve előre gondolkodni, felkészülni bizonyos esetekre. Salamon hogy fordul gyermekeihez? „*Oh te rest, meddig fekszel? mikor kelsz fel a te álmodból?*” Másként szólva azt mondja Isten: keltsd fel a gyermekeidet. Szoktasd őket a szorgalomra, a munkálkodó életre. Ne a halogatás, ne a lustaság, ne a restség legyen a mérvadó.

Ebből következik a kilencedik lecke. Ha már dolgozik, ha van már fizetése, pénze, akkor meg kell tanítani helyesen gazdálkodni azzal. Ez is egy nagyon fontos lecke. A 3. fejezetben van néhány alapelv a pénzzel kapcsolatban. A 9-10. versekben ezt olvassuk: „*Tiszteld az Urat a te marhádból (azaz vagyonodból), a te egész jövedelmed zsenyéjéből, ekképpen megtelnek a te csűrjeid elégséggel, és musttal áradnak el sajtód vályúi*”. Más szóval, ha bőkezűen adakozol, bőkezű vagy Istennel, akkor meglátod az Ő gondoskodó szeretetét, mert ha adsz, nem leszel kevesebb, mert meglátod, hogy az Úr hogyan gondoskodik rólad. Tiszteld az Urat a pénzeddel, de nem csak a pénzeddel. Tanítsd meg gyermekeidet erre, hogy keresetük legjavából, az

első gyümölcsökből adjanak az Úrnak. De nem csak ezzel, hanem minden pénzünkkel az Urat kell tisztelniük, olyan dolgokra költsenek, amelyek meg-egyeznek az Ő szándékaival és akaratával. A felesleges, fényűző vagy egye-nesen ártalmas dolgokra ne költsünk. Mi magunk legyünk ebben nekik pél-daképül.

És elérkeztünk az utolsóhoz: tanítsuk meg szeretni felebarátaikat. Mert félreértés ne essék, az, hogy meg kell tanítani a gyermekeket arra, hogy meg-válasszák barátaikat, ez nem menti fel őket az alól, hogy szeressenek min-denkit, még az ellenségüket is. A barátság és a felebaráti szeretet nem ugyan-az, tehát nem fedi egymást. Meg kell tanítani gyermekeinket felebarátjaik szeretetére. A 3. fejezet sok mindent megtanít ezzel kapcsolatosan. Pl. *„Ne fogd meg a jótéteményt azoktól, akiket illet, ha hatalmadban van annak megcselekedése. Ne mondd a te felebarátodnak: menj el, azután térj meg, és holnap adok; holott nálad van, amit kér”*. Ha Isten nálad helyezte el azt, amire szüksége van a másiknak, akkor segíts vele. Ha van pénzed, add oda. Ha van kenyered, ruhád, add oda a rászorulóknak. Ez nem csak a pénzről szól, Testvérek. Ez a felebaráti szeretetről szól, hogy nemcsak magadnak élsz, hanem másokra tekintettel is. A szegények iránti nagylelkűség, a körülötted élő emberek szükségleteinek megismerése és kielégítése, segítése, ha van rá forrásod, és ezt megteszed, ez része Isten tiszteletének. Nagylelkűnek kell lenned abban, hogy akár áldozatot hozva is szeresd felebarátodat, mint aho-gyan Pál apostol is leveleiben egy-két gyülekezetet példaként állít, hogy ere-jükön felül adakoztak, mert a krisztusi szeretet élt bennük. Aztán a követ-kezőket mondja az ige, amiket különösebben nem kell magyarázni: *„Ne for-ralj a te felebarátod ellen gonoszt, holott ő együtt ül bátran teveled.”* Az egyik legaljasabb dolog, Testvérek, barátságot színlelni, és közben gonosz-ságot forralni a másik ellen. *„Ne háborogj egy emberrel is ok nélkül, ha nem illetett gonosszal téged. Ne irigykedjél az erőszakos emberre, és neki semmi útját ne válaszd.”* Azaz szeresd felebarátodat, élj vele békében, bocsáss meg neki, törődj a szükségleteivel. Tanítsuk meg önző világunkban gyermekein-ket arra, hogyan szeressünk másokat. Családi életünk ne csak önmagunk kö-rül forogjon, legyenek mások is részei.

Látjuk tehát, Testvérek, hogy mikre akar minket Urunk tanítani, és hogy nekünk mikre kell gyermekeinket nevelnünk? Itt egyszerre van szó arról, hogy az Atya minket hogyan nevel, és arról, hogy mi szülőként a ránk bízot-takat hogyan neveljük. Természetesen a tanításnak korlátai vannak, hiszen új szívet és bölcsességet csak az Úr tud adni mindenkinek. De ettől még szülőként, hívő emberként a mi dolgunk, hogy a ránk bízott feladatunkat és szolgálatunkat elvégezzük. Ezeket a krisztusi jellemvonásokat csak a Szent-lélek formálhatja ki gyermekeinkben, de a Szentlélek minket is fel akar hasz-nálni ebben a formáltatásban eszközként. Ez nem tőlünk függetlenül és raj-tunk kívül megy végbe, hanem rajtunk keresztül is. Elsődlegesen az ígét hasz-

nálja az Úr, de minket is. Ő formálja át a mi életünket ilyenné, adja nekünk Lelke bölcsességét, szeretetét, türelmét, határozottságát, állhatatosságát, hogy ilyen módon tudjuk szeretni a ránk bízottakat!

Imádkozzuk!

Mindenek előtt hálát adunk Neked, mennyei Édesatyánk, azért, hogy szent Fiadról beszélsz ebben a könyvben, mert mindaz, amit elmondtunk, mindaz, amire nekünk is gyermekeinket tanítani és nevelni kell, az tökéletesen az Ő személyében öltött testet és valósult meg. Ő volt a tökéletesen szófogadó, engedelmes, alázatos, másokat szerető, Téged félő és tisztelő és mindenben a Te akaratodat cselekvő ember. Köszönjük, hogy Ő meghalt azért, hogy mi is meghaljunk a bűnös szívünknek, hogy ne önmagunknak éljünk, és ne saját elképzeléseink szerint gondolkodjunk, hanem a Te akaratod szerint. És feltámadt azért, hogy mi is új életben járjunk, új szívet kapva a Te útjaidon keresve és követve a mi megváltó Urunkat. Kérünk, hogy ebben erősíts meg egyen-egyenként mindannyiunkat és a szülőket is, akikre gyermekeket bízál. Segíts, hogy ezt a Tőled kapott ajándékot, lehetőséget, szolgálatot hűen betölthessük akaratod szerint. Ehhez előbb nekünk kell Tőled tanulnunk, ezért kérjük, hogy valóban Lelked vezessen és tanítson minket is, de kérünk segíts, hogy érezzük a felelősséget és mindazt a kiváltságot, hogy rajtunk keresztül is munkálkodsz és akarod szeretni gyermekeinket. Kérünk, hogy így áldj meg minden családot és minden pedagógust is, akik mást is tanítanak.

Könyörgünk azért, Urunk, hogy a Te szavad és a Te igéd kellő hangsúlyt kapjon otthonainkban, életünkben, de kérünk, hogy hazánkban is hirdettesd az evangéliumot, hogy az emberek felismerve bűneiket, keressék a megtérés útját, és megismerhessék a Te kegyelmedet, szabadításod örömét. Kérünk, hogy adj ébredést hazánkban, és erősítsd meg szolgálóidat. És kérünk, hogy egyen-egyenként minket is tegyél bizonyosságul munkahelyünkön, baráti körünkben, hogy amikor ránk gondolnak, akkor valóban az irgalmasság és igazság juthasson az eszükbe, nem azért, hogy dicsekedhessünk ezekkel, hanem azért, hogy Téged dicsőítsünk életünkkel, és Téged lássanak meg, mindenek Urát.

Köszönjük Neked a kapott ígéket, hogy Atyaként, mint gyermekeidet nevelsz, foglalkozol velünk folyamatosan. Áldott legyél érte, és bocsásd meg nekünk minden figyelmetlenségünket, ha unjuk a Te szavadat, ha nem adunk kellő súlyt neki, ha nem fogadjuk el, ha nem engedelmeskedünk annak. Köszönjük, hogy mindezek ellen küzdesz, és Szentlelked valóban a belső ember szerint meg tud minket erősíteni, az óemberünket pedig megöldökölni. Köszönjük a Te kitartásodat, hosszútűréseidet, irgalmasságodat.

Kérünk, hogy legyél betegeinkkel, kórházi és otthoni ágyon fekvőkkel egyaránt. A test fájdalmait elhordozva is a lélek hadd lehessen kész, még ha a test erőtlen is, Benned hadd erősödjenek meg, hadd lehessen békességük

MIKRE TANÍTSUK GYERMEKEINKET

és reménységük Benned. Eléd hozzuk gyászolóinkat. Kérünk, Te, az élet Ura és aki magad vagy a feltámadás, legyél az ő vigasztalójuk.

Könyörgünk, Urunk, hogy vigyázz gyermekeinkre, a ránk bízottakra. Kérünk, áldd meg az érettségizőket, juttasd eszükbe mindazt, amit megtanultak, és kérünk, hogy legyél idősekkel, fiatalokkal egyaránt, hogy egyedül Tőled várjunk bölcsességet, és Tőled tanuljunk. Annyi mindenben befolyásolni akar minket ez a világ, a média, és minden, amivel találkozunk, kérünk, hadd legyen a Te igéd a legbefolyásosabb, a legmeghatározóbb számunkra.

Így készíts fel bennünket a Veled való találkozásra, amikor szemtől szemben megállhatunk majd Előtted, hadd legyen reménységünk arra a napra is. Ha még félünk, akkor mutasd meg nekünk bűneinket, adj bűnbánatot és megtérést, és ragyogtasd fel számunkra Krisztus evangéliumát. És kérünk, hogy addig is őrizz minket kegyelmesen a hit útján Krisztust követve nap mint nap, hogy akár eszünk, akár iszunk, akár jelentéktelen vagy fontos dolgot cselekszünk, mindenben a Te dicsőségedet hadd keressük.

Szentlelked munkálja ezt bennünk kegyelmedből!

Ámen.

283,3-4 ének

3. Vezess, Uram, minket, a te kegyelmedben,
És igazgass minket a mi életünkben,
Életünknek rendje legyen szent igédben,
Hogy ne tévelyegjünk sűrű sötétségben.
4. Dicsértessél, Uram, irgalmasságodért,
Aki minket kedvelsz a te szent Fiadért,
Dicsőség tenéked Atyai voltodért,
A te Szentlelkednek vigasztalásáért.